

ga je Kosem zalumpal, brez da bi ga kdo pri tem oviral ali motil. Pravi čudež je, da so konečno gospodje dohtarji vendar prišli na Kosemova poneverjanja in goljufije.

Gospod dr. Ser nec odvr ača sedaj v so odgovornost od sebe, akoravno se bi ne bil niti krajcar poneveriti zamogel, ko bi on na denarje okarja po svoji dolžnosti ali pa vsaj tako, kakor na svoj lastni denar pazil, katerega si je vsled Kosemovega posredovanja prislužil.

V zadnji seji okrajnega odbora so nekateri odborniki zahtevali, da se ima po Kosemu poneverjeni denar okraju p o v r n i t i. Gospod dr. Filipič je predlagal, da se naj tistih 25.198 kron 93 vinarjev, ki so glasom sodnijske razsodbe od poneverjene svote še nepokriti, kot blagajnični preostanek v proračun postavijo. Ta preelog nima nobenega pomena, ako se izrečno ne pristavi, kdo naj teh 25 tisoč kron plača. Gospod dr. Filipič je bil sicer mnenja, da bi bilo najpametnejše, ko bi se bila poneverjena vsota pokrila po načelniku, oziroma podnačelniku, ali bal se je, to kar tako naravnost predlagati. Zato je žalibog dr. Dečko tudi prav imel, ko je rekel, da se tistih 25 tisoč kron ne more v proračun postaviti, ker še nikakor ni gotovo, ali pride omenjena vsota tekom leta 1904 v okrajno blagajno?

Tudi drugi odborniki so stavili predloge, ki pa so bili brez vsacega pomena. Tako sta v „prepričevalnih“ besedah govorila g. kanonik Gregorec in pa veleposestnik Fridrich, da se ima poneverjeni denar povrniti. Sklenilo se je tudi sledeče:

„Svota, za katero je Kosem okrajno blagajno oškodoval, se mora njej popolnoma vrniti, da dovkoplačevalci ne bodo izgubili niti vinarja od vplačanih, a poneverjenih doklad. Okrajni odbor naj v svoji prihodnji seji natanko poroča, na kakšen na-

čin se bo v teku prihodnjega leta poneverjena vsota vplačala.“

Stem sklepom ničesar ni pomagano, da bi se zabranilo zvišanje okrajnih doklad. Tako dolgo, dokler se ne sklene, kateri teh gospodov da ima vsoto 25 tisoč kron plačati, dokler se ne sklene, da morata dr. Ser nec in dr. Dečko to vsoto okrajni blagajni v gotovem denarju odrajtati, dotlej ostanejo vsi ti lepi govori in sklepi le prazne besede, ki kmetom in davkoplačevalcem čisto nič ne koristijo, temuč le ta namen imajo, da bi jim oči izbrisali.

Kar so po dne 22. decembra l. l. se vršeci seji klerikalni listi pisali, je sama sleparija. Zagotavljali so namreč, da davkoplačilci niti vinarja ne bodo izgubili. Dr. Ser nec kar naravnost pravi: Jaz nečem plačati, jaz nisem odgovoren, edina davkarija je kriva! (temu, da je dr. Ser nec vzdiganje doklad tatu zapal!!) — in tako dolgo, da se dr. Ser nec tega načela drži, znajo gospodje govoriti in sklepati, kolikor se jim poljubi: škoda stem ne bojo poravnali.

Ti-le gospodje, ki so v seji tako navdušeno povdarjali, da se mora škoda poravnati, so prav dobro vedeli, zakaj da so tako goverili in so svoja mnenja tudi očitno izrekli. Bojijo se, da bi pri novih volitvah v okrajni zastop, ki se bojo v kratkem vršile, bili izvoljeni drugi možje, da bi gospodje dohtarji morali odstopiti od svojega gospodstva, in da bi se potem še bogve kaj razkrilo, kar je danes še med temi gospodi skrito. Ne vemo še danes vsega, kar se je pokrvalo in kako daleč segajo sledovi tega nereda, katerega sta dr. Ser nec in dr. Dečko tako brezskrbno in radovoljno trpela.

Kmetje Celjskega okraja zahtevamo, da se vsa škoda, katero so ti-le gospodje povzročili, popolnoma poravna, zahtevamo pa tudi, da se z našim denarjem vendar enkrat pravično gospodari, da ga ne bode

Župnikov fant.

Iz pisem nekega kmečkega duhovnika. Nemški spisal P. K. Rosegger.
Ponatis prepovedan.

(Dalje.)

1. junija.

Danes sta prišla dva tujca in ko sta Bogdana na trati igrajočega zagledala, sta ga vprašala, kako mu je ime in kdo je njegov oče? Na poslednje dečko ni vedel odgovoriti. Vprašal ga je toraj eden tujcev: »Pa še imaš očeta?« — Deček: »Ja.« — Tujec: »No, kaj pa dela oče?« — Deček: »Mašo bere.«

Lahko si predstavljate smeh in špot, ki se bode v kratkem po vsej okolici razširil.

Kolikokrat sem vendar že otroku zabičeval, da me naj imenuje duhovnega gospoda strijca. Ker pa vidi, da imajo drugi otroci svoje očete, tedaj ga hoče tudi on imeti. Ne more se mu za zlo vzeti. O materi se itak ne more govoriti, ker gospodinja, katero sem po odpustitvi Marije v hišo vzel, se nasproti Bogdanu kaže taka, da mu ne pride na misel jo mater imenovati.

Ko sem jungferco Klaro v hišo vzel — v obče je dobra oseba — sem jo prosil. Vdovec, ki jemlje drugo ženo, ne more tiste srčneje prositi, da bi hotela otroku prve žene

dobra biti, kakor sem jaz za Bogdana prosil. Ja, je odgovorila, ravno to, da s to siroto tako usmiljeno ravnam, me dela tako spoštljivega. Danes pa že drugače govori in moje najtežje delo je včasih, da moram molčati, ko se ona huduje. Ne morem kaj boljšega za dečka storiti, kakor da molčim, ker za vsako besedo, ki jo za dečka govorim, mora se on hudo pokoriti. Mora menda že tako biti; nekateremu človeku je najbrž prirojeno, da nima na svetu nič dobrega doživeti in potem ni čuda, da postane tak človek trd in nezaupljiv in da hodi svoja posebna pota. Tudi sem mislil, da se me bo deček bolj oklenil, kakor je v resnici storil.

On je sam za se in se ne pajdaši veliko. Raji se peča z domačimi živali, toda psi in mačke se ga bojijo, ker — to sem opazil — dokler jih z eno roko gladi, jim z drugo kaj žalega stori.

Moja opominjevanja — naj že bojo ljubeznjiva ali resna ne pomagajo nič. Za poste, katere mu kot kazen nalagam, se ne zmeni, jedila si zna na lastno roko priskrbeti.

10. avgusta 1874.

Vsacega dne nove tožbe. Skoraj bi ga ne smel iz hiše pustiti. Kolikokrat se pri otrokih na cesti kaj zgodi — naj bo že kaka žal beseda, zateklo oko, raztrgan rokav, razbito okno, odlomljena veja: župnikov fant je storil! Prepričan sem, da je v desetih slučajih devetkrat nedolžen. Toda, ker se pravi, da ga jaz zacartlam in razvadim, ga gosteje in ostreje

kak pijanec zajuckal, temuč da se bo obrnil za navno ali popravo cest, mostov, šol itd.

Ako pa je gospode dohtarje in njihove prijateljčke strah pred naprednjaško večino v okrajnem odboru in sicer zato, da bi se znalo potem vse njihovo malevredno gospodarstvo razkriti in da bi morali še toliko in toliko plačati, tedaj je za nas kmete le prav dobro, če pridejo na krmilo možje, ki zaslužijo več zaupanja, kot ti gospodje dohtarji in njihovi kradljivi pisarji.

V seji so ti gospodje pred očmi gospoda okrajnega glavarja sleparili, ker so tako uredili, kakor da bi bila seja sklepčna, medtem ko je soglasoval mož, ki še nikdar ni bil v okrajni zastop izvoljen. Ako se takega početja niso sramovali, kaj šele počenjajo, tedaj ako so čisto sami med seboj; pa so tudi vse storili, da ja ni mogel kak človek, ki jim ni bil po godu, njihove gospodarstve za de ve pregledati.

Gospod dr. Serneec se je drugega dne po imenovani seji svoji službi kot načelnik okrajnega zastopa Celjskega odpovedal. Ta korak, katerega bi bil že davno moral storiti, je v sedajnem času samo volilni manever in gospodje, ki bi kaj radi tudi zanaprej vladali v okrajnem zastopu, so se vzradostili in pisali, da so dr. Serneecu za njegov odstop jako hvaležni. To jim prav radi verjamemo. Dr. Serneec je pa samo iz tega vzroka odstopil, ker noče plačati in tudi nikoli ne bode plačal. Ako z dr. Dečkom plača vsoto, katero oba okraju dolgujeta, potem mu ja ni treba odstopiti — pa glede plačevanja si je gospod dr. Serneec vedno desetkrat premislil in potem — še ni plačal.

Dr. Serneec se izgovarja na hranilnico in to pove vse: on neče in ne bode plačal. In ker dr. Dečko ve, da dr. Serneec neče in ne bode plačal, prav imenitno pravi: Jaz sem pripravljen, moj del plačati. Ker pa dr. Serneec kot načelnik nič ne plača, tedaj

kaznujem, kakor si zamorem to sam opravičiti. Česar vendar človek ne stori javni govorici na ljubo! Več kakor najboljšemu prijatelju, več kakor svojemu najljubšemu človeku. In vendar javno mnenje ni nič družega, kakor zver.

V tolažbo mi je zadovoljnost njegovih učiteljev. Deček je nadarjen in marljiv. Resnično je pa tudi, da se včasih vidi, kakor da bi se hotel nad svojimi součenci, ki mu toliko prizadenejo in kateri večinoma v mnogo boljših razmerah živijo kakor on, s tem maščevati, da je v šoli prvi.

28. avgusta.

No, mislil sem si. Niso mi naznanili razlogov, za česar voljo da so mi prošnja za boljšo župnijo v Ščavnici odbili, toda iz zanesljivih virov mi je dobro znano, da je temu Bogdan vzrok! Neumen svet! Ali je to res hudobija, da siroto v farovžu hranim, redim in vzgajam? Dobro, tedaj mi pa naj zapovejo, da ga odpošljem; saj to lahko storijo, saj se pri vsaki malenkosti svojih pravic poslužujejo. In če to ni pohujšanje, kar jaz otroku storim, temuč morebiti celo dober vzgled, tedaj mi pa naj tega ne zamerijo. Na Ščavnici je sedaj župnik, ki je za petnajst let mlajši od mene — no, dobro mu bode ugajalo. Tudi meni se bi bilo dobro zdelo, ko bi le samo edinokrat od mojih predpostavljanih dobil znamenje, da z mojim priprostim — smelo pa rečem — vestnim delovanjem niso čisto nezadovoljni. Kakor sem zvedel, je prelat mojo prošnjo podpiral, pa drugi . . .

tudi dr. Dečku kot njegovemu namestniku ni treba plačati. Ta dva brateca se prav dobro razumeta ter prevzameta takšne vloge, kakoršne se jima zdijo pripravne.

Če načelnik okrajnega zastopa ni dolžan, svojega tajnika pri poslovanju z denarjem nadzorovati, ali če bi ne bilo mogoče ga nadzorovati, tedaj bi se pač lahko v vseh okrajnih zastopih kralo in tedaj bi se bilo tudi pod Štiggerjevim načelništvom to storilo; toda gospod Štigger ni samo svojo stvar in vso poslovanje dobro umel, temuč on je bil tudi vesten dovolj, da je svoje uslužbenke strogo nadzoroval ter se ni bal pota k davkariji, kjer je okrajne doklade osebno vzdigoval.

Splošno mnjenje je toraj to-le: dr. Serneec ne bode ničesar plačal, dr. Dečko tudi ne, pa pred volitvami se mora davkoplačevalcem še prirediti nekaka burka, da bise naj dohtarji, ki so sedaj gospodje okrajnega zastopa, zopet izvolili in potem spet naprej po svoji glavi in po svojem „izkušnem“ načinu gospodarili.

Tako ogoljufovanje davkoplačilcev, kmetov Celjskega okraja se mora na vsak način zabraniti.

Kaj pa so vendar dr. Serneec, dr. Dečko in nju prijatelji v okrajnem zastopu vspešnega storili? Naš okraj ima na celem spodnjem Štajerju najslabše ceste in je vendar eden najbogatejših okrajev. Kmetje so se dali pregovoriti, da so svoje prihranjene groše iz Celjske hranilnice v južnoštajersko hranilnico zanesli, za katero tudi okraj Celje jamči, in katera denarje priprostitih kmetov za „fine razvade“ visokih gospodov — nalaga. Zgradila se je neznansko draga, pa nepotrebna cesta iz Gabrij do Medloga, da se kmetje od mesta Celje, s kojega prebivalci so že od nekdanj v miru živeli, obdržavajo, in da zamore dr. Dečko svoja posestva, katera je modro in previdno

Naj bo v Božjem imenu! 15. septembra 1875.

Zletel je. Skoraj vsak je dobil kako darilo — knjigo, podobico, pisalno orodje — pri skušnji ob koncu leta, Bogdan pa ničesar. Napredoval je sicer dobro, a obnašanje ni bilo povoljno.

Dečko se sicer dela, kakor da bi mu ne bilo zato nič mar, toda jaz prav dobro vidim njegov objokan obraz. Jungferca Klara je skoraj veselja vskriknila, ko je Bogdan s takim spričevalom domov prišel. No sedaj pa ima ona snovi dovolj in mi tudi brez ovinkov predbaciva, da ga premalo tepem. Jeli baje to vzgoja? Ali ne bo iz tega malopridneža hudodelnik vzrastel? — Neumno govorjenje; raje molčim. Ne bo ušel kazni, pa tokrat vzdignem šibo njemu samemu na ljubo, ne pa ljudem. Je pa bolj žilav les, kakor sem si mislil! Da bi le enkrat šoli odrasel, potem pa naj gre h kmetom služiti. Teško delo ga bode že bolj prhkega naredilo. Nameraval sem z Bogdanom kaj boljsega, njegovemu slabotnemu životu se bi knjiga bolj prilegla kakor plug. No, pod sedanjimi okoliščinami se gre le za to, da se ga sploh na pošten način iznebi. Da bodem težko kaj veselja in časti na njem doživel, to se že kaže. Sedanje preziranje ga ne bode izboljšalo. Ko bi mi le fantič bolj zaupati hotel! Kaj pa čem početi s stvarjo, sedemkrat zapečateno? Brez da bi izpoved izdal, lahko povem, da mi je postal Bogdan od svoje prve izpovedi, katero je o prejšnji Veliki noči opravil, še nerazumljivejši.

ravno tamkaj nakupil, prav drago in uspešno spet prodati. Stotine goldinarjev so se dale za godbo Sokolov in druge nepotrebne reči, in kar je pri vsej tej zapravljivosti še preostalo, smel je „lušni“ Kosem v krčmi zajuckati in za zgradbo svojih hiš porabiti!

Kmetje se za tak okrajni zastop, v katerem dohtarji in njih prijatelji tako gospodarstvo tudi z naprej imeti hočejo, ne bodo dali vloviti in bomo pri volitvah vsakemu, ki bi si upal kaj lagati, vrata pokazali in rekli: Dokler ne skrbite zato, da bi se škoda popolnoma poravnala, dotlej vemo da z okrajem in davkoplačilci nič kaj poštenega ne nameravate. Časi so minili, ko ste smeli kmetu kožo čez ušesa vleči, potem ga pa še zasmehovati!

V tem znamenju bomo se naše volilne pravice posluževali. Slišali smo sicer tudi to, da si Celjani močno prizadevajo, dr. Serneca in dr. Dečko-ta do plačila prisiliti, a mi samo želimo, da bi jih Bog uslišal. Na vsak način morajo priti drugi možje v okrajni zastop, da se nadaljne goljufije, ki do sedaj še niso razkrite, obelodanijo in da se upelje redno in pošteno gospodarstvo.

Ako bi se Celjanom posrečilo, ukradeni denar okraju nazaj pridobiti, tedaj bomo davkoplačilci svoja nadplačila, katera nam je slabo gospodarstvo in nedovoljno nadzorstvo dosedanjih opravnikov povzročilo, nazaj dobili.

Našim kmetom.

(Dalje.)

Rekli smo zadnjič, da je neobhodno potrebno, šolo in kar je ž njo v zvezi spoštovati. Žalibog, da se nahajajo tu in tam še taki ljudje, ki mislijo, da morajo vse sovražiti, ker ni njihovega stanu ali iz njihovega kraja. To je velika budalost, ker ni mogoče, da bi bil vsak učitelj domačin, in učitelj je vendar

3. decembra.

Nov odstavek.

Eden njegovih tovarišev je baje rekel, da bi rad imel sani, pa nima denarja, da bi si jih kupil.

Bogdan pa mu je baje svetoval: »Pojdi k tvojemu dedu, on ti naj da penozov.«

»Ta pa ne da«, rekel je uni.

»Tedaj pa ga zabodi in si denarje sam vzemi!«

Oče nebeški, take besede je baje izustil! Devetletni otrok.

Celo sem preplašen. Nikoli si bi ne bil mislil, da zamore človeško odlikovanje na enega tak utis narediti, ko vendar lastna vest pravično sodi in plačuje. Pa prišlo je tudi preveč nepričakovano po tistem preziranju, katerega sem pred dvema letoma doživel. Duhovni svetovalec, — to se kaj dobro sliši. Pa taka odlikovanja nimajo samo domišljeno, ampak tudi resnično vrednost. Kaj sem vendar sedaj! Duhovni svetovalec! Bakljado mi hočejo narediti, kar se pri sv. Ani še nikoli ni zgodilo. In občinski predstojnik, sicer sam svoj mož, ki se precej na liberalno stran nagiblje, se zdaj »duhovnemu svetovalcu« klanja, prvi mi je prišel danes zjutraj častitat, mož zna tako ponižen biti, da bi si nikdo tega ne mislil.

Dečko to reč ni tako resno vzela. »Duhovni svetovalec!« rekel je z navihanim nosom, »kaj pa je pri tem?« To me je bolelo.

(Dalje prihodnjič.)

učitelj, ne pa kmet, obrtnik, rokodelc itd. Stanovske razlike se sicer vedno in vedno zmanjšujejo, a le do neke gotove meje.

Pripeti se, da je učitelj v posameznih slučajih primoran kakega neporedneža malo ostreje kaznovati, kakor to sedanje šolske postave dovoljujejo. Ob takih prilikah zaženejo prerahločutni in kratkovidni stariši takšen krik in vik, kakoršnega večinoma dotični slučajji ne zaslužijo. Neporedni otroci so navadno tudi lažnjivi in tako pride, da stariši ali reditelji reč čestokrat pretirajo, ker so lažnjivim poročilam ali pritožbam svojih malovrednih otrok preveč verjeli. Nobeden pameten učitelj svojih učencev ne trpinči. Dogodi se že tu in tam kak slučaj, da prestopi kateri meje, katere mu določuje vzgojeslovje ali šolska postava, toda to so le posamezni, v čast učiteljstvu bodi rečeno: jako redki slučajji. Pa tudi v takih slučajjih naj stariši ali reditelji dostojno nastopajo ter o dotičnej zadevi z učiteljem samim ali pa, če potrebno, ž njegovimi predpostavljanimi razpravljajo in si zadoščenje dobijo. Vpričo otrok se zadeva ne sme reševati, ker to bi narejalo tiste le še bolj nagajive, hudomušne in predrzne.

Pregovor pravi, da šiba gospode dela. Resničen je. Red mora biti povsodi, posebno pa je neobhodno potreben v šoli. Kakor pa je vsakomur znano, so nekateri otroci neznasko razposajeni. Kjerkoli in kolikor možno ti kljubujejo, tako, da jih le s strahom in silo zamoreš vkrotiti. Opominjevalne besede, ukori, zapori (v šoli) pri njih nič ne izdajo in tako ne preostaja družega, kakor da se poseže po najbolj zanesljivem zdravilu, in to je brezovo olje. Tega zdravila bi se stariši ne smeli braniti, kajti ono je, ako se v pravi meri in na pravi način rabi, jako vspešno in zato tudi priporočljivo. Že marsikaterega otroka je rešilo različnih boleznih kakor so na pr. hudomušnost, trmoglavost, neubogljivost in druge enake. Imetni in sloviti gospodje kaj radi pripovedujejo, kako so morali jemati v svoji mladosti to grenko zdravilo v večjih ali manjših porcijonih in kaj radi izrečno zatrjujejo, da le to jim je pripomoglo, da so postali to, kar so. Šiba je tako rekoč pricoprana enemu generalski ovratnik, drugemu škofovo kapo, tretjemu doktorski klobuk itd. Strah v mladosti je že marsikoga pripeljal do modrosti. Iz rokodelskih učencev, ki imajo stroge mojstre (seveda v pravi meri) postanejo večinoma prav izvrstni možje, ki delajo vso čast rokodelskemu stanu in človeški družbi sploh. Tudi učitelji so mojstri. Še pred kratkimi desetletji jih je ljudstvo nazivalo »šulmojstre«, No, to bi naj tudi ostali, ne sicer s tem imenom pač pa v smislu tega imena. To je jako častno, pa tudi jako pomenljivo ime, kajti Kristusovi učenci so nazivali svojega učenika: gospod in mojster.

Pokorščina iz šole ne sme izginiti. Kjer ni pokorščine, tam ni reda, brez reda pa ni vspeha. Pri hiši, kjer manjka reda, gre vse rakovo pot, šola brez reda pa tudi ne obeta ničesar dobrega.